

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fvldensivm Antiqvitatvm Libri III.

Brouwer, Christoph

Antverpiæ, 1612

Cap. X. S. Bonifacij aliquot Epistolæ, curam eius in ecclesiam hanc & vicina loca testantes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39712

Indulgentia
Ioan. Episco-
pi.

tentibus, qui hanc diem celebrare, festiuare & venerari studuerint, & sedulas orationes effundere, & largitiones pias facere curauerint, & diuinis officiis interfuerint, in remissionem omnium suorum peccatorum de Omnipotentis Dei misericordiâ, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum, & SS. martyrum Kiliani & sociorum eius Ecclesie nostre Herbipolensis patronorum, suffragiis, in Domino confisi, quadraginta dies Indulgentiarum, de inunctis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus. Si quis verò hanc paginam violare præsumpserit, Omnipotentis Dei maledictionem, & BB. Kiliani & sociorum eius & nostram indignationem se nouerit incursum. In quorum omnium præmissorum robur, firmitatem & testimonium, hanc litteram nostri sigilli muniminis appensione iussimus communiri. Datum & actum in castro nostro montis Mariæ Virginis, Anno Domini millesimo, quadringentesimo, tricesimonono, die Dominicâ, quæ fuit penultima mensis Nouembris.

C A P V T X.

S. Bonifacij Epistola, curam eius in Ecclesiam hanc
& vicina loca testantes.

STVRMIONIS memoriâ, vt potuit in præfenti, ætatum & hominum iniuriâ litteris amissis & deperditis multis, illustratâ, obire iam ea monumenta fert animus, quæ licet hebetata vetustate, vitam omnem non retinent; eam tamen lucem monasterij siue crescentis amplitudini, siue famæ dignitatiq; crescentium cœnobarum, infundunt, vt magis, fuisse homines quibus ista benignè faciendi mens tam excelsa superesset, laudem habeat, quàm qui vt hîc piè viuendo munificentiam illam promerentur, admirationem. Et, quia longum hoc opus est, quod etiam proprium volumen desideret, equidem vestigia quædam modò præscæ beneficentiæ per transennam inspicenda nunc offero: nam, vt fundorum, vectigalium & omnigenæ copię liberalitatis instrumentum explicem, nec obrepens sensum ætatibus obliuio paritur, nec modus operis suscepti. Quamquam haud infructuosum aut iniucundum fors fuerit, si quæ spectatiota, aut famâ rerum vetustate labentium,
aut

aut denique quacumque viâ, comperta teneamus, ea quidem, cum ad fugacis memoriæ damna restauranda, tum ad Fuldensem antiquitatem quoquo modo sustentandam sub adspectum reuocemus. Existimo enim ita fore, vt & omnia quæ volumus apud posteros extent clariora, & non pauca, quæ tenebris situque alioquin oblitescunt, lucem vitamque quodammodò recipiant. Primùm itaque S. Bonifacij curam erga Ecclesias & monasteria recens ab se in Thuringiæ finibus instituta, explicamus: deinde, quo fructu operæ, viuus mortuusque, barbarie radicitus exstirpandâ, inserendâ religione, pietate conseruandâ, posteros sibi demeruerit, testari Diuum ipsum placuit: denique monumenta succedunt, quibus Boiariæ Ecclesiæ, & amplissimæ prouinciæ, quid quæque olim memoriæ S. Bonifacij Apostoli ac Institutoris sui donorum obtulerint, quos fundos reliquerint, patefacimus.

*Methodus
insequen-
tium.*

EPISTOLA S. BONIFACII de consilio suo in Fuldenfi monasterio collocando, ad Zachariam Pontificem, ex MS. Fuldenfi.

In nomine Domini nostri IESV Christi. Reuerendissimo Patri ac Domino dilectissimo, & omni honore venerando Apostolicæ sedis infulâ dignè sublimato, Zachariæ Papæ, Bonifacius exiguus Christi seruus, licet vltimus, tamen Romanæ & Apostolicæ sedis legatus Germanicus, deuotissimus, optabilem in Christo immarcessibilis charitatis salutem. Paternæ pietatis vestræ sanctitatem subnixius obsecro, vt hunc presbyterum presentium latorem litterarum, grato & clementi animo suscipiatis. habet enim secreta quedam, quæ soli pietati vestræ profiteri debet. quedam namque viuâ voce dicere habet, quedam au-

*S. Bonifacij
in Sed. ap. st.
obseruancia.*

tem litteris ostendere debet; de quibusdam verò necessitatibus meis inquirere & interrogare, mibi que paternitatis vestræ responsum & consilium ex auctoritate B. Petri Apostoli, ad solatium senectutis meæ missum à vobis, representare debet; vt his auditis & consideratis, si quæ sunt, quæ sanctitati vestræ complacent, facere Deo adiuuante studeam: si quid autem, vt timeo, displiceat, ex præcepto sancti Apostolatus vestri, indulgentiam promerear. Antecessor etenim vester Præsul Apostolicus, venerandæ memoriæ Gregorius, dum me indignum ordinaret Episcopum, obtinui ab eo, vt locum meum, meæ sepulture præuisum, Fuldense scilicet monasterium, nondum quidem perse-

Cc

Etum,

veri
tate
as.

Etum, sed cum Dei & vestro adiutorio perficiendum, in suum specialiter susciperet presidium, B. Petri Apostoli presidio muniendum, ac Romanâ auctoritate roborandum atque tuendum. Quod & fecit, & dato privilegio, suâ & B. Petri auctoritate confirmavit, & banni sui vinculo, sub testificatione Christi & Ecclesie perpetuo anathemate eos constrinxit, qui de stipendio fratrum, vel decimis & oblationibus fidelium, vel ad hospitale pauperum, seu ad portam hospitum pertinentibus rebus, quicquam distraxerit. Est enim locus ille, quem elegi, Fulda, nomen habens à flumine, quod præterfluit, in vastâ solitudine Bochoiæ, in medio nationum prædicationis nostræ; in quo loco monasterium construxi Domino nostro Saluatore Christo, & eius genitrici perpetuæ virgini MARIAE, & sanctissimis Apostolis Petro & Paulo: in quo monachos constituimus, sub Regulâ S. Benedicti Deo deuotè seruientes. Hunc locum, per Principes & viros religiosos ditauimus prædiis & honoribus, & per Pipinum & Carolomannum auctoritate firmissimâ confirmari, ne de locis vel prædiis, vel de familiâ eiusdem Ecclesie, quisquam aliquid præsumat subtrahere vel auferre. Hunc inquam locum meæ requiei præparatum, in vestram, Pater charissime, & B. Petri Apostoli commendo potestatem, obnixius orans atque deposcens, vt dexterâ protectionis vestræ sit semper munitus atque defensus. & quicumque eidem loco quicquam boni contulerit, æternæ beatitudinis præmio remuneretur: qui verò quicquam, quod absit, subtraxerit, diuina & vestra maledictioni subiaceat; & illo vinculo colligetur atque æternaliter damnetur, quo Dominus noster IESVS Christus B. Petro Apostolo præcepit, impios ligare super terram, vt in æternum ligati atque damnati sint. & non immeritò ligandi sunt inimici Christi & Ecclesie; nam ipse sic præcepit dicens: Ligatis manibus & pedibus mittantur in tenebras exteriores . . . . .

Porta hospitum quàm antiqua.

S. Bonifacii zelus in sacrilegos & prædones monasteriorum.

Gripho Martelli filius in Thuringiâ degit.

Gripho Caroli Martelli minimus natus filius, ex Sonichilde, iustane vxore an concubinâ, incertum, dum paterni regni exfors, longè infra Pipinum & Carlomannum se relinqui cernit, ætatis calore primùm fraterna iura turbare aggressus; inde parum secundis belli motibus, Arduennæ custodiâ inclusus, anno DCCXLVII. cum euasisset, in Thuringiâ Saxoniaque imperium affectans, arma mouit. Quo tempore S. Bonifacius nouelli tenerique gregis sui curâ exæstuans, Christianos cuiusque ordi-

ordinis in Thuringiâ locisque finitimis ipsius tutelæ præfidi-
oquæ commendat, misâ epistolâ, quæ est xxvi. ex editis nu-
per studio R. P. Nicolai Serarij, Magontiaci.

BONIFACIVS *seruus seruorum Dei* GRIPHONI filio Carli,
optabilem in CHRISTO salutem.

Obsecro & adiuro pietatem vestram, per Deum Patrem Omni-
potentem, & per IESVM Christum filium eius, & per Spiritum san-
ctum, per sanctam Trinitatem, & vnitatem Dei, ut si tibi Deus po-
testatem donauerit, ut adiuuare studeas seruos Dei, sacerdotes presby-
teros, qui sunt in Thyringia; & monachos & ancillas Christi defen-
dere contra Paganorum malitiam, & adiuuare Christianum popu-
lum, ut eos Pagani non perdant, ut ante tribunal Christi mercedem
habeas perpetuam. & cognoscite, quod memoria vestra nobiscum est
coram Deo, sicut & pater vester viuus, & mater iam olim mihi com-
mendarunt. Deprecamur Deum Saluatorem mundi, ut dirigat viam
vestram & vitam ad salutem animæ vestræ, ut in gratiâ Dei semper
hic & in futuro seculo permaneat. Christianorum grex no-
uellus, & sa-
cer ordo Gri-
foni commen-
datur.

Posthæc, lineis iam, martyrio imminente, propiùs admotis,
non in præsens modò vir Apostolicus, operi egregio nuper ab
se inchoato consuluit, sed etiam in longam ætatem, initiis bene
positis prospiciens, paulò ante vitæ finem, per Fulradum pre-
sbyterum familiarem & amicum, Pipini Regis opem & muni-
ficientiam implorauit, petiitque, ut Sacerdotum auxiliares manus,
& cœnobarum ac sanctimonialium, nec non discipulorum reliquam
turbam, regiâ ipse beneuolentiâ tueretur; & stipendiis iis ad Christiana-
nam militiam eam perferendam posthac instrueret, quò vicinis iuxta
paganis, sacra vix coalita retineri, & religionis propagatores vnâ sus-
tentari aliq̄ue possent, Lullo interim totius huius spiritualis exercitus
nominato duce. Et quia epistola hæc priscæ abstinentiæ & artiffi-
mæ disciplinæ modum à primis Euangelij fatoribus hac regio-
ne terrarum vsurpatæ continet, & ad monasticæ nostræ vetu-
stam originem intelligendam facit sanè plurimum, inseri non
infcitè hîc eam liceat.

EPISTOLA XCII.

BONIFACIVS *seruus seruorum Dei*, gratiâ CHRISTI
Episcopus, charissimo consacerdoti Fulredo presbytero, perennem in
CHRISTO charitatis salutem. Fraternali dilectionis tuæ

Cc 2

spiri-

spiritalem amicitiam, quam sæpè in necessitatibus meis pro Dei intuitu fecisti, dignas gratias, quantas meruisti, persolvere non possum: sed Deum Omnipotentem deprecor, tibi* in alto calorum culmine mercedis præmia, in gaudio Angelorum æternaliter retribuatur. Nunc autem in Christi nomine deprecor, ut quod bono initio cæpisti, cum bono fine perficias, id est, ut meo verbo gloriosum & amabilem regem nostrum Pippinum* salutes, & illi magnas gratias referas, de omnibus pietatis operibus, quæ mecum fecit, & ut illi referas, quod mihi & amicis meis similiter videtur, ut vitam istam temporalem, & cursum dierum meorum per istas infirmitates citò debeam finire. Propterea deprecor celsitudinem Regis nostri, pro nomine Christi filij Dei, ut mihi nunc viuenti indicare & mandare dignetur circa discipulos meos, qualem mercedem postea de illis facere voluerit. Sunt enim penè omnes peregrini: quidam presbyteri per multa loca ad ministerium Ecclesiæ & populorum constituti: quidam sunt monachi, per cellulas nostras, & infantes, ad legentes litteras ordinati: & aliqui seniores, qui longo tempore mecum viuentes, laborauerunt, & me* adiuuabant. De his omnibus sollicitus sum, ut post obitum meum non disperdantur: sed, ut habeant mercedis vestræ consilium, & patrociniū celsitudinis vestræ: & non sint dispersi, sicut oues non habentes pastorem; & populi, prope marcā paganorum, non perdant legem Christi. Propterea almitatis vestræ clementiam diligenter in Dei nomine deprecor, ut filiolū meum Lullum, & cœpiscopum, si Deus voluerit, & sic clementiæ vestræ placeat, in hoc ministerium populorum, & Ecclesiarum componere & constituere faciatis prædicatorem, & doctorem presbyterorum & populorum. Et spero, si Deus voluerit, quòd in illo habeant presbyteri magistrum, & monachi regularem Doctorem, & populi Christiani, fidelem prædicatorem & pastorem. Propterea hoc maxime fieri peto, quia presbyteri mei, prope marcā Paganorum, pauperulam vitam habent. Panem ad manducandum acquirere possunt: sed vestimenta ibi inuenire non possunt, nisi aliunde consilium & adiutorem habeant, ut sustinere & indurare in illis locis ad ministerium populi possint; eodem modo, sicut ego illos adiuui. Et si pietas Christi hoc vobis inspirauerit, & hoc, quod peto, consentire & facere volueritis, per hos Missos meos presentes, aut per litteras pietatis vestræ, hoc mihi mandare & indicare dignemini, ut eo latior in mercede vestrâ viuam vel moriar.

Ful-

* ut

* saluaueris,

S. Bonifacius vita suam sibi imminere prædicat.

S. Bonifacij erga suum cœlum pia sollicitudo. * legendum

* adiuuerunt.

Paganis finitimi Neophyti.

S. Lullū loco suo parentem dat orphanis peregrinis, & successorem in fide præparandā.

S. Lulli commendatio.

Marca Paganorum, in Thuringiâ, Hassiâ, & Saxoniâ finitimis. Sacerdotum Apostolicorū paupertas. * adiutorium

*Fulredum hunc accipio, qui consilio & auctoritate apud Pipinum regem multò præstantissimus, res in Galliâ Italiaque summas moderatus est Anastasius in Stephano, Fulradum venerabilem presbyterum, Pipini consiliarium & Abbatem, salutat.

Fulredus aut
Fulradus
quis.

CAPVT XI.

S. Bonifacij pia vota consiliaq̃, ut optatis ab ipsius obitu successibus exaucta; & quâ, siue Ecclesia ab ipso erecta, siue populi ab eo conuersi, pietate & beneficentiâ Fuldense monasterium, & Martyris memoriam, prosecuti sint.

Primum Documentum à quatuor Boiariæ Ecclesiis.

Cunctis nostris fidelibus notissimum est, qualiter præclarissimus patronus noster, & totius Galliæ atque Germaniæ Apostolus S. Bonifacius, cum ab errore gentilitatis Boioariam conuertisset, diuisit eam in quatuor Episcopatus, & quatuor ex discipulis suis ordinauit pastores, ad regendum populum Dei. Ioannem Salzburgenſi Ecclesiæ; † Viuilum Batauensi Ecclesiæ; * Gouibaldum Ratisbonensi Ecclesiæ, Erimbertym Frisingensi Ecclesiæ præponens. Qui statim velut palmites veræ viti adherentes, in vineâ Domini, non sine fructu animarum sibi commissarum, comparuerunt; sed & insuper, quantum potuerunt, ipsam Fuldensem Ecclesiam, matrem suam, pro amore pij patris Bonifacij, donis & honoribus extulerunt. Vnde contigit, ut quisque eorum, pro posse suo, charitatis oblationes Fuldensibus fratribus, de sua patriâ annuatim persoluerent, ac suos ciues, ut idem facerent, incitarent. Sicque factum est, ut de singulis regionibus plurima prædia quique Fuldensi ecclesiæ, pro honore S. Bonifacij Archiepiscopi & Martyris conferrent; cresceretque & augmentaretur domus Domini de die in diem. Obtulit ergo primum * Salzburgenſis Ecclesia matri suæ Fuldensi Ecclesiæ, in oppido suo Hallâ nuncupato, domum & fontem salis, cum competentibus & utensilibus suis, unde singulis annis XII. talenta persolui possunt. Obtulit etiam Ratisbonensis Ecclesia

Zacharia e-
pistolâ ab an-
no DCCXL.

nò solum ius
in Boiariâ,
sed in omni
Galliâ prædi-
candi conce-
ditur.

S. Bonifacij
labores &
descriptos ab
eo diocesion
limites in
Bauariâ, vi-
de lib. 5. Boi-
car. rerum
Mar. Velf.

* Salzbur-
genſi
* Batauensi
& Laurean-
conſi. nam
conſuera.

* Gaudaldū
ſeu Garibal-
dum

† Viuilus ſeu
Viuido, quia
legimus in
Bauariâ re-
pertus, & à
Gregorio ter-
tio ordina-

ſus, cenſetur

Bb 3

qua-

à S. Bonifacio ad meliora institutus Epistola Gregorij ad Bonifacium 1 10. in editis Bonifacij. * Iuuauia antiq. post Salzburgum à prafuente Salis; Salinis hodieq; abundat: Marc. Velf. lib. 4. rerum: Boic. fol. 215.